

[Handwritten signature]

בכוואי להמליץ לפני המרכז לאשר את הקמתה של חבריה בין מפלגת העבודה הישראלית לבין מפלגת הפועלים המאוחדת, הריני חש מידה מסוימת של "דחילו ורחימו". בחזון רוחי ניצב האיש שהיה צריך להגיש את ההצעה לפני המרכז - ברל כצנלסון. הוא שראוי היה לעמוד היום בגיל 81 ומעלה ולהגיש לתנועה את הבשורה השגיאיה. זוהי הבשורה בדבר סגירת המעגל של ליכוד מפלגות העבודה הסוציאליסטיות והוא האיש אשר לא רצת בפילוג בתוך מחנה העבודה. כל חייו היו קודש להגשמתו של חזון האיחוד, כפי שהעיד על עצמו ברל באומרו, בוועידת היסוד של "אחדות-העבודה": "רצון האיחוד הכללי של תנועת העבודה אינו יצירת יש מאין. מנבכי החיים הממשיים בא אלינו. בתוך הפעולה המתמדת צמח. מראשית היות העבודה והעליה בחדשה חי הרצון הזה בקרב עובדים נאמנים. וההסתדרות החקלאית ביהודה, בשומרון והגליל, מעת התאסף האספה הראשונה של פועלי הגליל באוהל-החומר אשר באם-אל-גוני על שפת הירדן, בפסח תרע"א, הייתה לו לרצון האיחוד, לביטוי ראשון, לאבן בניין ולבצרון. ... ההסתדרות במלחמתה על נפשה ועל קיומה, הייתה חופפת על ראשן האיחוד גרה את נירו, ומכלה לפניו קוצים".

ובדומה לתפקידה של ההסתדרות בימים ההם, כך סלל את הדרך למערך החדש שיתוף הפעולה עם מפ"ם בממשלה ובהסתדרות, וכך יסלול המערך את הדרך לאיחוד מלא גם אם רבים אינם רוצים בו ואינם מאמינים בו.

אכן, כבר במאמרו הראשון "מבפנים" באלול תרע"ב - כתב ברל: - "הפולמוס המפלגתי, המתלקח במחננו, מחנה העבודה בארץ-ישראל, ... אין הוא נובע מתוך חיינו אנו פה. שעה אחת של עבודה יפה שקולה בעיני כנגד כל "המלחמות והנצחונות" ואיבוד הכוח לבטלה ובלבול הרוח הבאים בעקב כל הויכוחים ממין זה. שומר נפשו ירחק מהם".

באדר השתא ימלאו חמישים שנה מאז השתחף ברל בהקמתה של "אחדות העבודה" ההיסטורית, מאז הסביר: "באמת החיים, בכאבים ביצירתם, בקשיים, בנחמתם - הננו חסיבה אחת. אפשר חסיבה מיוחדת בעולם ישראל כולו כל אשר עבר עלינו בארץ, תנאי הקיום, העבודה, ההגנה, צורות החיים הקיבוציות, החיים החברתיים, השפה והתרבות, המחלות והמכאובים, הרפיונות והגבורות, ידידינו הרחוקים, מנדינו הקרובים - הכל, הכל מאחד, מיחד מקשר, משות, מעמיד ישר במערכה הכבדה, מכוון את פנינו מול משא-נפשנו האחד והשולם, מחייב לאותן הפעולות, לאותן הדרכים ממש ובכל".

מטום כך הציע אז ברל להקים את "אחדות העבודה" בתבנית מיוחדת במינה: "ההתאחדות מצטרפת מאגדות-עבודה, המאגדות את חבריהן לחיים פעילים לפי משלה ידם וחנאי עבודתם. . . . כל אגודה קבוצה והסתדרות, זיה את חייה, חופשית ורבת-היקף בחוג פעולתה, ומרכזת-האחדות מאחד אתן ועושה את העבודה הכללית, המשותפת לכולן".

יחד עם זאת לא נכחש היום שברל כצנלסון רצה באחדות כוללת ללא כל מחיצות, בהסתדרות ללא מפלגות, במפלגה ללא סיעות. ויתכן שאילו הסכימו ברל וחבריו להקמתה של הסתדרות כוללת, להקמתו של "נרד בשנת 1919, לא היה מעמיק הפירוד בין "אחדות-העבודה" לבין "הפועל הצעיר". אדרבה אפשר שהאיחוד הכולל, לרבות עם "השומר הצעיר" היה מקדים לבוא עוד בשנות העשרים.

שנים לאחר מכן הקדיש ברל למאמצי איחוד עם "השומר הצעיר" ובחשון ת"ש, אחרי פרוץ מלחמת העולם, ולאחר שהיה נסיון למשא-ומתן לאיחוד על האניה "קאהירו סיטי" בדרך מהקונגרס, כתב ברל:

"אנונו רוצים באיחוד, ומוכנים לו לאלתר, ואין אנו מתנים שום תנאי מחוץ לאיחוד עצמו. אין אנו דורשים

מחברי "השומר הצעיר" כתנאי לאיחוד שיעמידו למבחן את העיקרים, את עיקרי אמונה או אידיאולוגיה,

או מדע המקובלים אצלם בהשקפת חובה.....

אנחנו חברי מפלגת פועלי ארץ-ישראל, מוכנים להתאחד כמו שהננו עם חברי "השומר-הצעיר" כמו שהם.

והשאלות השנויות במחלוקת? לתנועה המאוחדת פתרונים". ברל לא זכה לכך ולא זכינו לכך אנו עד היום,

ונזה עשר שנים שבנו אנו, כממשיכי דרכו חזרנו על פתחה של מרחביה, ובקשנו שיצטרף למעגל, אם לאיחוד

ואם למערך. זמן מה אחרי קבלת העול של ראשות הממשלה נסעתי אל מאיר יערי ודברתי על לבו שיצטרף

למעגל ולא אבדה אז תקוותו ולא פפאח פתחה תביעתנו, גם כשנענינו בשלילה.

חביעה זו ותקוה זו היו נחלת התנועה כולה. מיד אחרי מאמרו של יצחק בן-אהרן "עוז לתמורה

בטרם פורענות" (ב-11.1.1963), היו משה דיין וחבריו ב"חוג הצעירים", הראשונים שהגיבו בחיוב

על הצעתו להקים מערך כולל בין מפלגות מפא"י, אחדות העבודה ומפ"ם. בישיבת המזכירות של מפא"י

ב-18.1.63 טען דיין שהשהייה ואיסור על תגובה חיובית אישית של חברי המפלגה עלולה "לקבור את

הענין" והוא טען: "איננו יכולים ואיננו אריכים להימנע.... מגישה חמה וחיובית לעצם הפניה..."

המזכיר מציע שיהיה מעטה קריר, שמפא"י תאמר שמחכים להודעת אחדות-העבודה. אינני גורס כך."

משה דיין התרעם על מפא"י מדוע אינה מזדרזת לענות בחיוב להצעתו של בן-אהרן, וחבריו הדגישו

אז שאם הליכוד מחייב קיומן של סיעות בפדרציה מפלגתית - המחיר הזה הוא כדאי. אף הלכנו בשליחות

המפלגה ובברכת כל חלקיה למשא-ומתן משותף גם עם מפ"ם, ואיש לא העלה אז הסתייגות מחמת

האידיאולוגיה של מפ"ם או מחמת הברותם של ערכים בתוכה ובסיעתה בכנסת.

אחד השותפים למעשה המערך בשנת 1965, שנשא עליו כוס של ברכה בחיפה, היה אבא חושי. אף
הוא קיווה למערך כולל ואף אחד לא העלה אז הסתייגות מ"השאלה הערבית", כביכול, בתוך מפ"ם. חברות
העם הערבים במפ"ם אינה חדשה ולא שמשה מכשול לכל אלה שתבעו מערך או איחוד. ומבלי לקבוע עמדה
לעצם הבעיה של חברות ערבים במפלגת העבודה, עלינו לדעת כי הערבים הקרובים לנו אינם תובעים לעצמם
חברות זו ומוכנים לקבל את הכרעת המפלגה, תהיה אשר תהיה.

איני מאמין ואיני מעלה בדעתי שדברינו, או דבריו של מישהו בתוכנו בדבר ליכוד עם מפ"ם נאמרו
מן השפה ולחוץ. אני מאמין באנשינו ש"לא פוזרו דיבורים על ריק", אם כי לעתים עולל להתקבל
הרושם שהצעות של "איחוד" במקום מערך או של הסתייגות מקבלת ערבים כרוכה בחתונות ובעצם הענין
של ברית עם מפ"ם. בתקופת הפילוג הקצרה בשנים 1965-1967 - חזרה רפ"י אחרי מפ"ם, ניסתה
להשתדך איתה. נתנה מקום כבוד למאיר יערי בבטאון שלה. חבריה קיוו וחתרו להקמת ברית בין רפ"י
למפ"ם במשך כל אותם ימים עד לעצם מלחמת ששת הימים.

אין זאת אומרת שאנו רואים כליל השלמות במערך המוצע עם מפ"ם. אדרבה, הננו סאמינים שהזמן
והפעולה המשותפת וההידברות המתמדת יעשו את שלהם ויביאו לאיחוד, כדרך שאראלי הליכוד גברו על
מצוקי הפירוד בהסתדרות. במשך שנות העשרים, וכדרך שהחיים עשו את שלהם במערך בין מפא"י
לאחדות העבודה בשנים האחרונות. חזקה על שיחוף הפעולה ועל התערבותם של שני הצדדים זה בזה
שיגברו על המפריד ועל המפלג.

עדיין היים אנו בתקופת מתיחות בסחונת חמורה ביותר, גם אם מפעם לפעם מנצנצים אלינו
ממרוקים כוכבי אמת או הבחובי רמיה אורות של שלום, אליו אנו שואפים בכל מאודנו. מגילת השלום
בת השעת הסעיפים, שפרש שר החוץ אבא אבן בעצרת האו"ם הוכיחו לעולם כולו את רצוננו הנחוץ
בשלום ואת נכונותנו לחזור לקראתו בלי הרף, למרות עיקשותם של מנהיגי ערב לרעתם הם.

משום כך הייבים אנו להקדיש כל כוחנו להאדרתה של המדינה, להגברת העליה אליה, לעיצוב
דמותה החברתית והאנושית בהתאם לחזון הציוני הסוציאליסטי המשותף לנו ולמפ"ם. וכך שומה עלינו
להמשיך בהתעצמותנו הבסחונת נגד כל סכנה, יהיה מקורה אשר יהיה. אנו הייבים חודה וברכה על
החלטת נשיא ארצות הברית להתחיל במשא ומתן איתנו בדבר אספקתם של מטוסים על-קוליים ואין זה הביטוי
היחיד לשיתוף הפעולה הממשי בין ארצות-הברית לבין ישראל. אך אין העזרה הבין לאומית משחררת
אותנו ממאמצים ל כביהים, כלליים ומאוחדים כדי להמשיך ולגול את האבן מעל פי הבאר.